

VZPOMÍNKA NA PANA DOCENTA MUDr. SVATOPLUKA KOČVARU, DrSc.

15. července 1921 – 23. ledna 2011

Po těžké nemoci se 23. ledna 2011 uzavřela životní cesta významného českého lékaře – urologa, vědce, organizátora urologické péče, učitele a především velkého člověka, váženého a milého pana docenta Svatopluka Kočvary, doktora věd. Jeho osobní i profesní život byl vyplněn neúnavnou a činorodou prací a péčí o druhé. Rodák z ústecko-orlicka (narozen v Dolní Čermné), příslušník generace tzv. jedenadvacátého ročníku, maturoval na prestižním pražském gymnáziu v Křemencově ulici v nesnadné době protektorátu, pražskou lékařskou fakultu mohl začít studovat až od roku 1945. Po jejím absolvování v roce 1950 nastoupil na chirurgickou kliniku v Plzni, kde pod vedením primáře Pražáka získal první urologickou erudici a začal také se svojí experimentální činností v oboru urologie. Od roku 1952 do roku 1968 působil v Praze v Krči v Ústavu klinické a experimentální chirurgie (ÚKECH), zpočátku pod vedením prim. Antonína a po jeho smrti (od roku 1955) sám vedl urologickou část tohoto ústa-

vu. Absolvoval stáže doma u prof. Neuwirtha v Brně, u doc. Uhlíře v Ostravě i na prestižních evropských urologických klinikách v Paříži (prof. Couvelaire), v Lyonu (prof. Cibert) a v Budapešti (prof. Babics). Vědecké hodnosti kandidáta lékařských věd dosáhl v roce 1959. Téma jeho dizertace znělo „Syndrom nespecifického zánětu mužské uretry“. Podkladem jeho habilitačního řízení docentem se v roce 1965 stal spis na téma „Prostatismus“, na nějž navázala známá a dodnes citovaná monografie o zánětech prostaty a močové trubice.

Docent Svatopluk Kočvara byl mezi prvními urology na světě, kdo provedl náhradu močovodu umělou protézou. Tato práce byla publikována nejen v Rozhledech v chirurgii, ale i v prestižním americkém Journal of Urology a byla opakovaně citována. Právě tato část jeho vědecko-výzkumné činnosti vyústila v roce 1969 v udělení doktorátu věd, titulu udělovanému v lékařství jen skutečně nejvýznamnějším vědeckým pracovníkům. Navíc byla jeho činnost již tehdy oceněna Cenou ministra zdravotnictví za výzkumný úkol.

Docent S. Kočvara byl nejen skvělým urologem, diagnostikem a vyhledávaným operátorem, ale i organizátorem zdravotní péče v oboru urologie, byl poradcem a školitelem ministerstva zdravotnictví pro obor urologie, přednášel v Ústavu pro doškolování lékařů v Praze i na Masarykově univerzitě v Brně. V letech 1966–1967 pomohl jako vyžádaný zahraniční expert vybudovat ve Sfaxu v jižní části Tuniska urologické oddělení a jen díky hluboce zakotvenému vlastenectví se i přes lukrativní nabídky vrátil s rodinou domů, což bylo pro českou a pražskou urologii velmi vítané a žádoucí, neb se mohl díky určitému politického uvolnění v době tzv. Pražského obrodného politického jara stát v roce 1968 primářem samostatného urologického oddělení Thomayerovy nemocnice v Praze v Krči. Z této funkce však byl z politických důvodů již v roce 1970 odvolán, protože odmítl připojit svůj podpis k souhlasu se vstupem okupačních sovětských vojsk do naší země. Pro pana docenta i jeho rodinu, zejména pro jeho oddanou manželku, vyni-

kající rentgenoložku, paní doktorku Jarmilu Kočvarovou, nastala doba jakéhosi „temna“. Ale jak o panu docentovi napsal jeho velký přítel, primář Kohlíček z Mariánských Lázní: „... byly to Kočvarovy nesporné kvality a mimořádně pevné nervy, které mu pomohly přežít nepřízeň té doby ve funkci jen odborného samostatně pracujícího lékaře na ambulanci“.

V osmdesátých letech 20. století pak mohl pan docent zase pokračovat i ve výzkumné činnosti, kterou hlavně zaměřil na výzkum urolitiázy. Celkem publikoval přes 100 odborných prací a přednášek. Napsal tři obsáhlé monografie, kromě té o chronické prostatitidě ještě právě o urolitiáze a další o cystóze ledvin.

To, co bylo pro celoživotní dílo pana docenta příznačné a je dodnes příkladné pro všechny klinické lékaře, je skutečnost, že jeho publikační činnost zahrnovala nejen čistě klinické práce, ale i práce experimentální zaměřené na základní výzkum.

Docent Kočvara byl v roce 1958 členem Výboru České urologické společnosti, od roku 1960 členem Světové urologické společnosti, v roce 1971 zorganizoval celostátní československou urologickou konferenci, v roce 1994 mu bylo uděleno čestné členství České urologické společnosti ČLS JEP, které ho potěšilo a vážil si ho.

Mnozí, kdo ho blíže znali, obdivovali jeho nesouměřitelný odborný i intelektuální záběr, jeho nadhled, rozhled i vhléd ve věcech medicínských, ale i veřejných a praktických včetně například těch chalupářských. Jeho otevřenost a pohostinnost na rodinné usedlosti na Příbramsku byla všeobecně známá jakož i jeho smysl pro humor a upřímný smích. Jsem rád, že jsem mohl vnímat, byť posléze jen zprostředkovaně díky rodině jeho syna Radima, mého nejbližšího spolupracovníka, podporu a zájem pana docenta o dění v české urologii, v pražském zdravotnictví i ve společnosti a mnohému se v jeho postojích přiučit.

Odchodem pana docenta Svatopluka Kočvary, doktora věd ztrácí nejen česká urologie, ale celá česká medicína významného odborníka, ztrácí velkou, neopakovatelnou a příkladnou osobnost.

Čest jeho památce!

prof. MUDr. Tomáš Hanuš, DrSc.
přednosta urologické kliniky 1. LF UK
a VFN v Praze

Bibliografie

1. Kočvara S. **Vyšetřování peristaltiky vývodových cest ledvinných metodou serigrafickou technicky jednoduchou.** Rozhledy v chirurgii 1954; 33(7): 347–353.
2. Kočvara S. **Vzácný případ divertiklu močového měchýře.** Rozhledy v chirurgii 1954; 33(7): 356–359.
3. Antonín V, Kočvara S. **Roentgenologické vyšetření ledvin při operacích pro nefrolithiasu.** Rozhledy v chirurgii 1955; 34: 55–62.
4. Kočvara S, Prát V. **Separovaná clearance I. Důkaz matematické nesprávnosti metod založených na rozpočítávání měchýřové moči.** Československá fyziologie 1955; 4(3): 319–323.
5. Prát V, Kočvara S. **Separovaná clearance II. Změny činnosti ledvin po cévkování močovodů.** Československá fyziologie 1955; 4(3): 324–332.
6. Prát V, Kočvara S. **Separated clearance. I. A demonstration of the inaccuracy of methods based on the calculation of the volume of bladder urine.** Chekhoslovatskaia Fiziologija 1955; 4(3): 283–287.
7. Prát V, Kočvara S. **Separated clearance. II. Changes in the activity of the kidneys following catheterization of the ureters.** Chekhoslovatskaia Fiziologija 1955; 4(3): 288–297.
8. Kočvara, S. **Příprava pacienta na vylučovací urografii.** Časopis lékařů českých 1955; 94(49): 1359–1364.
9. Kočvara S, Kolátorová J, Koláček J, Červinka, F. **Kvantitativní bakteriologické vyšetřování moči.** Rozhledy v chirurgii 1956; 35(8): 457–473.
10. Kočvara S, Koláček J. **Užití hyaluronidasy při reposici parafimosy.** Praktický lékař 1956; 36(15/16): 376–377.
11. Prát V, Kočvara S, Sajner J, Brod J. **Oddělené funkční vyšetření ledvin (metodika a klinické použití).** Praha: SZN 1957.
12. Kočvara S. **Nová metoda lokální aplikace antibiotik při léčbě nespecifických uretritid.** Rozhledy v chirurgii 1957; 36(5): 343–351.
13. Kočvara S, Hvězdoslav S. **Přístup k ledvině XI. mezižebřím.** Rozhledy v chirurgii 1957; 36(9): 639–644.
14. Kočvara S. **Smrtelný iktus po pneumoretroperitoneu.** Rozhledy v chirurgii 1957; 36(10): 663–665.
15. Prát V, Kočvara S. **Separate Clearance IV. Changes in Renal Function in Unilateral Ureteral Catheterization with an Occlusion-Catheter.** Physiologia Bohemoslovenica 1957; VI.: 539–546.

16. Prát V, Kočvara S. **Zhodnocení metody vyšetřování oddělené clearance ledvin silnými ureterálními cévkami s více otvory. Separovaná clearance V.** Časopis lékařů českých 1957; 96(17): 520–524.

17. Prát V, Kočvara S. **Oddělené clearancové vyšetření ledvin metodou jednostranné obturace močového. Separovaná clearance VI.** Časopis lékařů českých 1957; 96(21): 640–646.

18. Kočvara S. **Eine neue Methode der lokalen Anwendung von Antibiotika in der Therapie unspezifischer Urethritiden.** Zeitschrift für Urologie 1957; 50(12): 662–671.

19. Kočvara S. **Urethritis, prostatitis a jejich komplikace (syndrom nespec. zánětu mužské uretry).** Praha: SZN 1961.

20. Kočvara S, Žák F. **Ureteral substitution with dacron and teflon prostheses.** Journal of Urology 1962; 88: 365–376.

21. Kočvara S, Žák F. **Náhrada močového protézami z umělých tkanin.** Rozhledy v chirurgii 1962; 41(6): 441–450.

22. Kočvara S, Málek P, Žák F, Pavlík F. **Ochranný účinek chlortetracyklinu na hypoxické ledviny.** Rozhledy v chirurgii 1962; 41(7): 458–464.

23. Kočvara S, Novák V, Žák J. **Neomycin a kanamycin – jejich toxicita a možnosti užití v urologii.** Časopis lékařů českých 1963; 102(10): 249–257.

24. Malek P, Zastava V, Zak F, Kocvara S, Kolc J. **Distribution and retention of tetracycline analogues in kidney tissue in some pathological conditions.** Journal of Urology 1963; 89: 784–792.

25. Kočvara S, Hahn M, Červinka F, Žák F, Hatala M. **Bakteriologické vyšetření chronických prostatitid.** Rozhledy v chirurgii 1963; 42(5): 321–328.

26. Kočvara S. **Nekapavčité záněty močové trubice a připojených žláz.** Čs. Dermatologie 1963; 38(2): 110–117.

27. Kočvara S, Zástava V. **Nová metoda ke studiu pyelorenálního reflexu.** Rozhledy v chirurgii 1963; 42(3): 201–204.

28. Kočvara S. **Oxytetracyklin v léčbě zánětů močové trubice.** Rozhledy v chirurgii 1965; 44(5): 306–309.

29. Kočvara S. **Onemocnění močové trubice.** In: Neuwirth K. Praktická urologie. Praha: SZN 1965.

30. Málek P, Vrabel J, Hejnal J, Kočvara S, Kočandrlé V, Kolc J, Hašková V, Ivany P, Nouza K, Jirka J, Horných A, Krákora P. **Směr, cíle a úkoly problematiky transplantací orgánů.** Rozhledy v chirurgii 1966; 45(4): 222–230.

31. Kočvara S, Kolc J, Pavlík F. **Rozbor komplikací u autotransplantací a alotransplantací ledvin v experimentu.** Rozhledy v chirurgii 1966; 45(4): 240–245.

32. Kočvara S, Balabán A. **Die röntgenkinematographische Veranschaulichung des pyelovenösen Refluxes im Experiment.** Zeitschrift für Urologie 1966; 59(4): 259–263.

33. Kočvara S. **Prostatismus (syndrom dysfunkčních onemocnění dolního urogenitálu).** Praha: SZN 1967.

34. Kočvara S. **Vodotěsný steh močového, dvojnásobně rozšiřující lumen v místě anastomózy.** Rozhledy v chirurgii 1967; 46(7): 447–453.

35. Kočvara S, Kliment Ch, Kubát J, Štol M, Ott Z, Dvořák J. **Gel-Fabric Prostheses of the Ureter.** Journal of Biomedical Materials Research 1967; 1(3): 325–333.

36. Kočvara S, Kliment K, Kubát J, Štol M, Ott Z, Dvořák J. **Long-Term Results with the Gel-Fabric Prostheses of the Ureter.** J Biomed Mater Res 1968; 2: 489–492.

37. Kočvara S. **Další zkušenosti s náhradou močového: konstrukce speciální ureterální protézy.** Rozhledy v chirurgii 1969; 48(11/12): 496–498.

38. Kočvara S. **Prostatourethritis a prostatismus.** Praha: Avicenum 1972.

39. Sotorník I, Adamička V, Kočvara S, Schüick O. **Calcium Excretion by each Kidney Separately in Urolithiasis.** Nephrom 1972; 9: 318–322.

40. Kohlíček J, Stáňková T, Rydlinková J, Kočvara S, Hatala M. **Die antibakterielle Wirkung der Prostatasekrete.** Urologe A 1974; 13: 31–34.

41. Kočvara S. **Tunelizovaná filiformní epicystostomie při prostatektomii.** Rozhledy v chirurgii 1977; 56(11): 769–773.

42. Kočvara S, Drahokoupil J, Holovský M, Šubrtová V. **Použití rentgenové difrakční analýzy při studiu spontánních pohybů močových konkrementů.** Rozhledy v chirurgii 1979; 58(12): 805–814.

43. Kočvara S, Dubanský A, Pribyl O, Zdimeira A. **Fluorapatit v močových konkrementech.** Rozhledy v chirurgii 1983; 62(10): 701–706.

44. Kočvara S. **Orchialgie a tendoperiositosis inguinalis.** Rozhledy v chirurgii 1984; 63(4): 295–297.

45. Dubanský A, Kočvara S. **K problematice výzkumu močových konkrementů.** Časopis lékařů českých 1985; 124(11): 326–329.

46. Kočvara S. **Příspěvek k terapii mimořádně úporných prostatouretritid.** Rozhledy v chirurgii 1989; 68(6): 439–443.